

Warszawa, 13 maja 2022r.
KL/196/91/AZ/2022

Pan
Piotr Patkowski
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Finansów

Szanowny Panie Ministrze

w związku z pracami legislacyjnymi i konsultacjami społecznymi dotyczącymi *projektu ustawy o finansowaniu społecznościowym dla przedsiębiorstw gospodarczych oraz o pomocy kredytobiorcom (UC76)* w zakresie przepisów dotyczących pomocy kredytobiorcom (projektowane art. 62, art. 64, art. 66 oraz art. 73-80 projektu ustawy), Konfederacja Lewiatan przedstawia poniższe stanowisko.

Uprzejmie proszę o zapoznanie się ze stanowiskiem oraz o rozważenie uwzględnienia zawartych w nim uwag w toku prac nad wskazanymi rozwiązaniami legislacyjnymi.

Z poważaniem,

Maciej Witucki
Prezydent Konfederacji Lewiatan

Załącznik:

Stanowisko Konfederacji Lewiatan dotyczące projektu ustawy o finansowaniu społecznościowym dla przedsiębiorstw gospodarczych oraz o pomocy kredytobiorcom.

Stanowisko Konfederacji Lewiatan dotyczące projektu ustawy o finansowaniu społecznym dla przedsiębiorstw gospodarczych oraz o pomocy kredytobiorcom, dalej określanego jako „Projekt”

I Wakacje kredytowe (zawieszenie wykonania umowy określone w projektowanym art. 76-78 Projektu)

1. Warunki udzielenia wakacji kredytowych

Zawieszenie wykonania umowy określone w projektowanym art. 76 Projektu nie wymaga spełnienia żadnych warunków poza samym faktem złożenia wniosku. Tak wskazane rozwiązanie należy ocenić negatywnie.

Po pierwsze, celem uzasadnionym aksjologią i istotą pomocy, powinno być wsparcie kredytobiorców w trudnej sytuacji. Podczas konferencji 10 maja br. premier Mateusz Morawiecki wskazywał na wartości takie jak solidarność społeczna oraz pomoc tym, którzy są w potrzebie. Kluczowym jest powiązanie instrumentów wsparcia z osobami, które wsparcia wymagają. Tymczasem w obecnym kształcie Projekt umożliwia uzyskanie wsparcia w zakresie wakacji kredytowych niezależnie od sytuacji finansowej, w tym osobom, które nie mają problemu ze spłatą kredytów, zamożnym, jak i osobom, które zawarły umowę kredytu by nabyć nieruchomość w celach inwestycyjnych, a nie mieszkaniowych.

Po drugie, należy mieć na względzie koszt, jaki rodzą wakacje kredytowe. Jednym z nich jest proinflacyjność tego rozwiązania. Inflacja jest problemem i społecznym i ekonomicznym. W obecnych warunkach generowana jest nie tylko przez czynniki krajowe, ale i zewnętrzne, w tym cechujące się dużą niepewnością, co do ich intensywności, czasu trwania oraz rozmiaru. W warunkach inflacji galopującej (12,3% rok do roku w kwietniu 2022) oraz prognoz jej dalszego wzrostu ze szczególną ostrożnością należy realizować wszelkie instrumenty wsparcia mające charakter proinflacyjny. Wakacje kredytowe są rozwiązaniem zwiększającym inflację i ograniczającym skuteczność polityki pieniężnej w walce z problemem inflacji. Nie tylko istota wsparcia wymaga, aby wakacje kredytowe były zawężone do kredytobiorców w trudnej sytuacji, ale również okoliczności ekonomiczne przemawiają za możliwie precyzyjną konstrukcją tego instrumentu.

W związku z powyższym proponujemy, aby pomoc kredytobiorcom miała charakter stopniowalny. Pierwszy stopień stanowiłby Fundusz Wsparcia Kredytobiorców wraz z warunkami wskazanymi w *ustawie z dnia 9 października 2015 r. o wsparciu kredytobiorców*,

którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy i znajdują się w trudnej sytuacji finansowej. Drugi stopień stanowiłyby wakacje kredytowe określone w Projekcie. Proponujemy, aby w projektowanym art. 76 Projektu określić następujące warunki zawieszenia wykonania umowy:

- a) **kredytobiorca ponosi miesięczne koszty obsługi kredytu w wysokości przekraczającej 65% dochodów osiąganych miesięcznie przez jego gospodarstwo domowe (wartość wskaźnika RdD przekracza 65%)** – warunek ten czyniłby zadość realizacji celu pomocy, czyli udzieleniu wsparcia osobom znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej

- b) **kredytobiorca zaciągnął kredyt wyłącznie w związku z zaspokojeniem własnych potrzeb mieszkaniowych, które obejmują również zamieszkujące wraz z nim osoby najbliższe w rozumieniu art. 115 § 11 kodeksu karnego** – warunek ten czyniłby zadość wsparcia osób, które zawarły umowę kredytu, aby nabyć nieruchomość wyłącznie na cele mieszkaniowe i wykluczałby aktywność inwestycyjną; **warunek ten wymagałby złożenia stosownego oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej.**

1. Zakres wakacji kredytowych

Zgodnie z projektowanym art. 76 ust. 1 Projektu „*Na wniosek konsumenta w rozumieniu art. 4 pkt 7 ustawy zmienianej w art. 66, kredytodawca, o którym mowa w art. 4 pkt 8 ustawy zmienianej w art. 66, zawiesza wykonanie umowy o kredyt hipoteczny niebędący kredytem walutowym w rozumieniu ustawy zmienianej w art. 66, zwanej dalej „umową”*”. Z racji na brak definicji legalnej kredytu walutowego, aby rozwiązać wszelkie wątpliwości interpretacyjne należy wprost wykluczyć z zakresu wakacji kredytowych kredyty mające za przedmiot walutę obcą, w tym indeksowane i denominowane do waluty obcej, **a tym samym wprost wskazać, iż rozwiązanie dotyczy wyłącznie kredytów w PLN.**

Ponadto projektowany art. 76 Projektu odnosi się do *ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami, która zasadniczo weszła w życie w lipcu 2017. Powstaje, zatem pytanie, jakie zasady mają mieć zastosowanie do kredytów (w tym w walutach obcych) zawartych przed lipcem 2017r. tj. przed dniem wejścia ustawy. **Aby zachować należytą spójność zgodnie z wyznaczonymi celami regulacji, również i w tym przypadku należy wprost wskazać, iż rozwiązanie dotyczy wyłącznie kredytów w PLN.***

Należy także przytoczyć uzasadnienie Projektu: „*Wraz ze wzrostem stóp referencyjnych NBP następuje wzrost oprocentowania kredytów hipotecznych. Skutkiem tego wzrostu jest*

zwiększenie miesięcznej wysokości raty kredytu mieszkaniowego. W związku z tym, coraz większa liczba kredytobiorców ponosi miesięczne koszty obsługi kredytu mieszkaniowego w wysokości przekraczającej 50 proc. dochodów osiąganych miesięcznie w gospodarstwie domowym”. Wprost wskazuje ono, iż celem jest objęcie pomocą kredytobiorców, którzy zawarli umowę na kredyt ze zmiennym oprocentowaniem. **Należy, zatem wprost wykluczyć z zakresu wakacji kredytowych kredyty ze stałą stopę procentową.**

I Fundusz Wsparcia Kredytobiorców (zmiany dotyczące instrumentów wsparcia określone w projektowanym art. 64, 73, 74, 75 Projektu)

1. Forma złożenia wniosku

Zgodnie z projektowanym art. 64 pkt. 3 Projektu dodany zostaje przepis stanowiący, iż „Kredytodawca umożliwia kredytobiorcy złożenie wniosku na trwałym nośniku w rozumieniu art. 4 pkt 22 ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami”.

Powstaje pytanie: czy to oznacza, że dopuszczalne są inne formy składania wniosku niż trwały nośnik czy też wniosek może być złożony wyłącznie na trwałym nośniku? Wskazać należy, iż ograniczenie możliwości składania wniosków wyłącznie na trwałym nośniku będzie niekorzystne dla kredytobiorców i ograniczy dostępność rozwiązania.

Dodatkowo, wejście w życie ustawy nie pozostawia czasu na szybkie dostosowanie się banków i systemu pomocy kredytobiorcom; do rozważenia pozostają inne systemy, w tym gotowe już rozwiązania przygotowane przez sektor bankowy i BGK.

1. Kalkulacja dopłat przez banki do Funduszu

W odniesieniu do projektowanego art. 65 pkt. 5 wskazać należy, iż sektor bankowy nie jest w stanie podawać danych o portfelu związanych z ratą do dochodu z uwagi na to, że dla kredytów hipotecznych udzielanych kilka czy kilkanaście lat temu, co do zasady nie posiada kompletnych i aktualnych danych o dochodach klientów w rozumieniu definicji ustawy (tj. dochód w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej). Ponadto na poziomie systemów raportowych banków nie można zweryfikować portfela pod kątem spełnienia specyficznej definicji kredytu mieszkaniowego opisanej w ustawie (kredyt mieszkaniowy w rozumieniu ustawy jest zaciągnięty na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych) – tak złożone rozwiązanie rodziłoby ryzyko, iż wysokość składki byłaby kalkulowana w niewłaściwy sposób na bazie nieaktualnych danych. Rozwiązania takie są łatwe do realizacji wobec nowych kredytów albo też w przypadku,

gdy kredytobiorca składałby wniosek o wakacje kredytowe, przez co musiałby dokonać aktualizacji informacji (pkt. I. 1 niniejszego stanowiska).

Postulujemy powrót do poprzednich zasad wyznaczania składki.

1. Dofinansowanie Funduszu Wsparcia Kredytowego

Względem projektowanego art. 64 oraz art. 75 należy wskazać, iż w Projekcie nie wykazano, aby dodatkowe środki na Fundusz Wsparcia Kredytowego miały być konieczne. Trudno wskazać na zasadność takiego rozwiązania; oparte jest ono na nieweryfikowalnym założeniu. Podstawowym kryterium dodatkowych środków jest ich celowość.

Przy obecnych przepisach w zakresie przesłanek i kryteriów przyznawania wsparcia środki, które już są w Funduszu Wsparcia Kredytobiorców są wystarczające na potencjalne wypłaty. Wpłata dodatkowo powinna być dokonana warunkowo to jest wyłącznie w sytuacji, w której środki zgromadzone w Funduszu spadną poniżej określonego minimum.

1. Spłaty dokonywane przez kredytobiorców

Względem projektowanego art. 64 pkt 7- 10 oraz projektowanych art. 73 i art. 74 Projektu wskazać należy, iż znacznie lepszym rozwiązaniem byłby brak zmian w dotychczasowym procesie. Proponowane zmiany oznaczałyby więcej pracy po stronie banków oraz dualizm procesowy tj. część wniosków sprzed nowelizacji ustawy będzie obsługiwana według dotychczasowych zasad, zaś część po nowelizacji – według zasad zmodyfikowanych (dotyczy umów, dla których rozpoczęcie zwrotu wsparcia rozpoczyna się po 31 grudnia 2022 r.). Dualizm w podejściu do wniosków z różnych okresów spowoduje błędy i problemy operacyjne, stąd rekomendujemy niewprowadzanie zmian w dotychczasowym procesie.

I Vacatio legis (projektowany art. 82 Projektu)

Wskazany 14-dniowy termin należy uznać za zdecydowanie zbyt krótki by dostosować systemy i procedury, którymi objęta jest pomoc kredytodawcom wskazana w Projekcie, (o czym częściowo wyżej w treści niniejszego stanowiska). Rozumiejąc, iż czas jest istotnym kryterium dla projektodawcy, należy wskazać, jako właściwy termin vacatio legis termin 30-dniowy. Biorąc pod uwagę złożoność mechanizmów, szybkość nie powinna być dokonana kosztem jakości, a projektodawca nie może zaskakiwać w podobny sposób podmiotów gospodarczych.